

1.2. ГЛОБАЛЬНЕ ІНТЕРНЕТ-СЕРЕДОВИЩЕ: РУХ СМИСЛІВ

Розмова про глобальну комунікацію нині була б неможливою або майже неможливою без виникнення і розповсюдження Інтернету. Щоб увести цього одного із центральних гравців у глобальному кіберпросторі, ми не звертаємося до історії виникнення мережі Інтернет, яка всім уже добре відома, а намагаємося привернути увагу читача до такого маловивченого науковцями повороту сюжету, як виникають і рухаються смисли в Інтернет-середовищі, які практично моментально стають зрозумілими всім народам планети Земля, до яких прийшов Інтернет, але рідна мова яких — не англійська. Цей підрозділ здається нам цікавим й одномоментно корисним тим, що завдяки йому в обіг дискурсу цієї монографії вводяться «корінні» поняття і смисли, якими буквально наскрізно «прошитий» Інтернет. Це та «абетка» смислів Інтернету, про які багато україномовних його користувачів не завдають собі клопоту замислитися. А проте знання про їхню генезу роблять інтерактивну комп'ютерну комунікацію більш осмисленою, а значить — більше сповненою розумінням процесів, які відбуваються у глобальному Інтернет-середовищі.

Глобальне Інтернет-середовище розвивається «зі швидкістю думки», даруючи Інтернет-спільноті все нові й нові можливості спілкування. З огляду на те, що чисельність інтернет-користувачів у світовій спільноті зростає за експонентою, можна стверджувати, що людство загалом дедалі більше занурюється в інформаційно-комунікаційні глибини.

Інтернет є конденсованим вираженням глобального полікультурного соціуму в добу глобальної комунікації, яка продукує і транслює нові або оновлені смисли надшвидкими темпами. Виробники нових смислів в Інтернеті — передусім його розробники, а також — користувачі, які виступають і в ролі розробників, і трансляторів смислів, і їх модифікаторів. При трансляції смислів із ними відбуваються різні процеси: еволюція, модифікація, розширення, звуження, пониження чи підвищення їхніх статусів

(від професійного усталеного терміна до сленгу), входження в інші, ніж Інтернет-дискурси: соціальний, політичний, економічний, колоквіальний, молодіжний (коли замість слова «комп'ютер» вживається його скорочена версія — «комп») і таке інше.

В Інтернет-середовищі постійно виникають нові явища, з'являються матеріальні й духовні предмети, які потребують найменування для означення їхньої суті. Вони не тільки стрімко входять у побутовий та професійний обіг, а й швидко знаходять собі місце у політичному дискурсі, який є вищим за своєю ієрархією. Яскравий приклад — комп'ютерний термін «reloading» — «перезавантаження» (рос. «перезагрузка»), використаний держсекретарем США Гілларі Клінтон під час зустрічі з міністром закордонних справ Росії Сергієм Лавровим у Москві 2009 р., коли вона вела мову про новий рівень американсько-російських відносин. Це є свідченням освоєння смислів нових технологій, які часто допомагають глибше осмислити і суспільні процеси (хоча вживаються здебільшого у метафоричному значенні).

Отже, нові смисли, породжені Інтернет-середовищем, набувають такої філософської глибини, що можуть позначати процеси, які розгортаються далеко за межами кіберпростору.

Все це актуалізує вивчення як проблеми продукування і трансляції смислів у Інтернет-просторі англійською мовою (основною мовою глобального Інтернет-середовища), так і їх трансляції із подальшими модифікаціями у різні мови світу. Предметом нашого аналізу є насамперед англійська, українська та російська мови. При цьому переклад значення тих чи інших термінів українською мовою (за браком необхідних словників) здебільшого здійснюється автором.

Завдання, які ми поставили перед собою, були наступними:

- Виявити найважливіші та найвживаніші англомовні смисли для осягнення й практичного використання в Інтернет-сфері.
- Проаналізувати, як нові смисли в Інтернет-середовищі виникають в англійській мові; які мовні засоби при цьому використовуються; які потреби (технологічні, соціальні, політичні, колоквіальні тощо) задовольняються.
- Дослідити, як продуковані смисли в англомовному Інтернет-середовищі транслюються іншими мовами (здебільшого українською та російською); як вони входять у мультикультурне Інтернет-середовище й — ширше у соціальний світ людини.
- З'ясувати, чи відбувається під час трансляції в українській та російській мовах тільки запозичення Інтернет-смислів (на-

приклад через транслітерацію чи вживання акронімів), яке призводить до засвоєння й означення в них лише комп'ютерно-технологічного аспекту термінів, без заглиблення у походження цих англомовних смислів Інтернет-середовища; чи інші, ніж англомовна, культури прагнуть дошукатися первісних англійських значень, властивих багатьом термінам.

- Осмислити небезпеку неповного знання (або незнання) первісних (англомовних) смислів Інтернет-середовища українськими та російськими користувачами, оскільки це впливає на глибину розуміння Інтернет-культури зокрема та сучасної світової культури доби глобалізації загалом.

Поштовхом до безпосереднього написання цієї кейс-студії було моє ознайомлення з останнім (виданим на папері) — п'ятим — виданням англо-англійського тлумачного словника «Longman Dictionary of Contemporary English» (далі — LDOCE, 2009). Як зазначають у «Вступі» до нього видавничий директор Майкл Мейджер та один із головних редакторів Кріс Фокс, «...політика доброзичливості до своїх користувачів, яку ми проводимо у добу диджиталізації комп'ютерів, мобільних телефонів та Інтернету, означає не тільки те, що наші словники легко використовувати, а й те, що інформація є доступною у різних форматах і наші користувачі можуть звертатися до неї будь-коли й будь-де. Вона подана у різноманітних форматах: на DVD-ROM, онлайн та у мобільних телефонах (зазвичай — у форматі словника на папері. — *Авт.*)»* (LDOCE, 2009: VIII). Онлайнна версія словника була у моєму комп'ютері, але ніщо не могло зрівнятися із насолодою перегортання тоненьких сторінок нового паперового словника, який тримаєш у руках. Звісно, очі потягнулися до слова «net». І ось, — використаю майже оксюморон, — жадана несподіванка: першим його значенням у новому виданні LDOCE є «net» у значенні «Інтернет», тобто «система, яка дає змогу мільйонам користувачів комп'ютерів у всьому світі здійснювати обмін інформацією» (LDOCE, 2009:1170). До того ж перед цим значенням стоїть спеціальна позначка, введена авторами словника, яка означає, що «net» у значенні «Інтернет» входить до 1000 найвживаніших слів усної англійської мови початку XXI ст. Таким чином, новий смисл цього слова «затмарив» його попе-

* Диджиталізація (англ. digitalization) — використання в комп'ютерній техніці та телекомунікаціях запису, передачі та обробки інформації за допомогою бінарнокодованих знаків.

редні смисли, де воно означало, по-перше, річ для ловлі риби, комах, птахів або тварин, по-друге — різновиди сітки у спорті, по-третє — різновид сітки для захисту (від москітів або для укладки волосся тощо), по-четверте — тип тонкої прозорої тканини та мало багато інших значень. Тобто за алгоритмом метафори відбулося продукування нового смислу в англійській мові, а за допомогою транслітерації цей новий смисл трансліювався і в українську та російську мови.

До речі, один зі смислів цього слова — «павутиння» — знаходимо у виразі «to weave a net» — «плетти павутиння» — у словнику «Lingvo Universal», який є частиною версії словника «АВВУ Lingvo x5, 2011»⁴⁹. Прикметно, що у спеціалізованих словниках «АВВУ Lingvo x5» — «Computers» і «Telecoms» — значення «net» — це, відповідно: «мережа, як правило, Інтернет або інша велика комп'ютерна мережа, наприклад Usenet» («Computers») або командна мережа (command net), комунікаційна мережа (communication net), як подає «Telecoms».

Як і у випадку з терміном «net», де відбувся метафоричний перенос від старіших за часом і вживаністю значень на новий технологічний феномен — Інтернет, так само відбулось утворення іншого, молодшого за віком терміна Інтернет-середовища — «web».

Його первинний смисл — також «павутиння» — в англійській мові настільки відступив на задній план, що LDOCE його навіть не наводить (!). Усе затьмарило нове значення — «система в Інтернеті, яка дає вам змогу знаходити та використовувати інформацію, що утримується на комп'ютерах у всьому світі» (LDOCE, 2009 : 1987). Перед цим значенням теж стоїть уведена авторами словника спеціальна позначка, відповідно до якої «веб» входить у перші дві тисячі найуживаніших англійських слів. В історичній ретроспективі — це приклади карколомної швидкості новоутворення смислів та їхньої глобальної трансляції. Розробка системи «World Wide Web» спочатку проводилася в Європейській лабораторії фізики елементарних частинок (ЦЕРН — CERN). Нині це відкрита мережа, якою широко користуються приватні особи та організації. Вона є найгнучкішим із засобів пошуку в Інтернеті, що надає доступ до баз даних, можливість користування електронною поштою, проведення відеоконференцій та багато інших інформаційних послуг. Дуже влучно описав вплив Всесвітнього павутиння на зростання Інтернету та відмінності між ними Тім Бернз-Лі, один із його розробників у ЦЕРНі: «Правдою є те, що Інтернет зростав раніше за Веб, але правдою є також і те, що

Інтернет почав драматично зростати із появою Вебу. Різниця між Інтернетом та Вебом — це як різниця між мозком та розумом. Вивчіть Інтернет — і ви знайдете кабелі й комп'ютери. Вивчіть Веб — і ви знайдете інформацію».

Термін «нет» перейшов до української та російської мов і у вигляді транслітерації, і як частина новоутворених термінів (найпоширенішими прикладами в українському вжитку можуть бути «Укрнет», «Інет», «Рунет»), тоді як термін «веб» використовується і як транслітерація, яка може вживатися й окремо, і як вільний переклад-метафора («World Wide Web» — «Всесвітнє павутиння»), і як її акронім (WWW), а також як частина новоутворених термінів: web address — веб-адреса, web browser — веб-браузер, web-cam — веб-камера, web designer — веб-дизайнер, web-master — той, хто відповідає за вебсайт, web-log, що перетворився на blog (блог).

На початку 1980-х років набув поширення ще один термін, синонімічний до попередніх, — «Cyberspace» — «кіберпростір». Префікс «cyber» — «кібер» — виявився надзвичайно плідним у продукуванні нових смислів, пов'язаних із розвитком Інтернет-середовища та соціальною активністю різних верств населення, так чи інакше наближених до нього. Цікавим є той факт, що він активно задіяний у продукуванні нових смислів у різних за статусами дискурсах: від наукового, технічного, культурного, літературного та літературознавчого до колоквіального, розмовного та жаргонізмів. Можна стверджувати, що він ширше розповсюдився в англійській мові, ніж в українській та російській. До того ж способи продукування нових смислів демонструють майже весь спектр використання «тропів» у художній літературі. Наведемо кілька переконливих прикладів.

До наукових й найдавніше вживаних належить слово «cybernetics» — «кібернетика» — галузь наукового знання і наукова дисципліна. Здавалось би, термін «cyberspace» — «кіберпростір» (рос. — «киберпространство») має теж стовідсотково наукове походження, оскільки описує віртуальний простір, створений комп'ютерною системою. Він може мати форму від простої глобальної мережі електронної пошти до світів віртуальної реальності, що розвиваються. Проте цей термін був вигаданий не науковцями, а письменником Вільямом Гібсоном і вперше використаний ним 1982 р. у новелі «Burning Chrome», надрукованій в журналі «Omni». Але набув поширення він тільки 1984 р. після публікації роману «Нейромант» («Neuromancer») ⁵⁰. Нині це слово викорис-

товується для означення всього діапазону інформаційних ресурсів, доступних через комп'ютерні мережі. Так, американський дослідник Тім Джордан зазначав: «Кіберпростір може бути названий “віртуальними землями з віртуальним життям і віртуальним суспільством”, тому що це життя і суспільство не існують у самій фізичній реальності, як це роблять “реальні суспільства”. Із виникненням кіберпростору віртуальне почало протиставлятися реальному»⁵¹.

До літературних синонімів слова «кіберпростір» можна також зарахувати подібні за смыслом новоутворення «Cyberia» — «Кіберія» (за аналогом англomовної вимови географічної назви «Сибір» — Siberia) та «Cyberland» — «Кіберленд», яке виникло на основі застосування дуже розповсюдженого в англійській мові способу утворення географічних назв (наприклад штат Maryland в США, штат Queensland в Австралії), назв тематичних парків (Disneyland) або маєтків (як-от маєток Майкла Джексона Neverland).

Роман Гібсона «Neuromancer» став класикою жанру наукової фантастики під назвою «cyberpunk» («кіберпанк»). Це різновид науково-фантастичної літератури, що змальовує суспільство майбутнього, в якому домінують комп'ютерні технології.

Проте цей термін уживається і з іншим смисловим акцентом — неформальним, який має негативне емоційне забарвлення: «cyberpunk» — «кіберпанк» у значенні «кібер-ган», що стосується певного типу людини, яку характеризують її любов до комп'ютерів і водночас нехлюйське ставлення до норм суспільної моралі, — за аналогією із хуліганом.

Наукова фантастика породила й новоутворення «cyborg» — «кіборг», що позначає істоту, яка є частково людиною, а частково — машиною. За висловом Д. Луптома, який детально аналізував цей художній образ у різних його проявах, це «монстри у ментальних коконах»⁵². Інший дослідник Д. Томас розглядає кіборга як невід'ємну складову кіберкультури⁵³, яку створив Гібсон (це все характеристика нашої доби).

До унормованих термінів належить «cybercrime» — «кіберзлочинність» — літературна назва злочинів, основним інструментом котрих є інформаційно-телекомунікаційні технології. До цього ж смислового ядра належать такі терміни, як: «cyberterrorist» — «кібертерорист»; «cybercop» — комп'ютерний поліцейський, кіберполіцейський, кібердетектив, кіберкоп, тобто персона (або програмне забезпечення), яка займається розслідуванням онлайн-злочинів або переслідувань; «cybersquatting» — «кібер-

сквоттинг», що означає реєстрацію популярних Інтернет-адрес або імен доменів (які зазвичай збігаються із назвами компаній чи продуктів) з наміром подальшого їх продажу справжньому власнику або іншій зацікавленій фізичній чи юридичній особі. На останньому терміні — «cybersquatting» — зупинимося докладніше. Серед усталених значень слова «squatter» є таке: «Той, хто незаконно захоплює землю або вселяється в будинок». Для англомовних користувачів Інтернету смисл новоутвореного терміна є зрозумілим, тоді як для україномовних та російськомовних — семантично непрозорим, адже транслітерація «сквоттер» мало що їм говорить. Тому у багатьох випадках нашим користувачам було б корисно мати не просто англо-українські словники Інтернет-термінів, а й англо-українські *тлумачні* словники цих самих термінів.

Щодо культурного дискурсу, то до нього, серед інших, увійшов термін «cyberculture» — «кіберкультура», тобто культурне життя в Інтернеті (виставки, музеї, галереї, бібліотеки, диспути і т. ін.). Нині він також вживається у множині — «cybercultures» — «кіберкультури», оскільки культурні прояви у віртуальному середовищі набули із часом небаженої різноманітності⁵⁴.

Як розмовним, так і науковим став термін «cybersex» — «кіберсекс», який вживається у двох значеннях: по-перше, — у значенні форми дистанційного еротизму, яка стала можливою з появою чат-форумів для дорослих, коли задля стимулювання сексуального партнера у текстовому вигляді передаються сексуальні фантазії або виразно описується, що відбувалося б, якби він реально був присутній; по-друге, — у розумінні будь-якої форми онлайн-сексуальної активності. Початок розвитку цього феномену в Інтернеті проаналізував М. Гейм у праці «Еротична антологія кіберпростору»⁵⁵.

При утворенні нових смислів у швидко прогресуючій лінгво-сфері Інтернет-середовища за визначенням неможливо обійтися без виникнення притаманного їй сленгу, який отримав назву «cyberspeak» — Інтернет-жаргон, кіберсленг. Це окрема тема для вивчення. Тут зазначимо принагідно, що він частково входить в інші мови світу, а частково залишається поза увагою. Цікавим прикладом у цьому розумінні може бути неформальне визначення дружини чоловіка, який проводить багато часу за комп'ютером, працюючи або граючи. Її називають «cyberwidow», що можна перекласти як «кібер-удова»⁵⁶.

Нові смисли в Інтернеті найчастіше утворюються за допомогою такого тропу, як метафора, — тобто розкривають сутність

нових технологічних явищ чи пристроїв через інші, усталені у побутовому англomовному дискурсі явища, предмети чи фізичних осіб, які знайомі англomовному світу протягом століть. Це перенесення може бути таким вдалим й широковживаним, що цілком нівелює первинний смисл слова. Так відбулося зі словом «server», яке спочатку в англійській мові мало значення: 1) гравець, який подає м'яч або волан (у тенісі чи бадмінтоні); 2) таця (для тарілок, блюд); 3) лопаточка і виделка (для салату, риби). В американській англійській мові (AmE) «server» ще був синонімом слів «waiter», «waitress» — «офіціант», «офіціантка». Тепер, ставши терміном Інтернет-середовища, так само як «net» і «web», він за ієрархією значень перейшов на перше місце у словниках загальної лексики⁵⁷ зі значеннями: «сервер» 1) центральний комп'ютер мережі, який управляє розподіленням ресурсів і централізованим доступом до даних; 2) програма, яка забезпечує управління доступом до мережевих ресурсів⁵⁸. Тоді як спеціалізовані словники — «LingvoUniversal» та «Lingvo-Computer», які є частиною версії словника «ABBYY Lingvo x5», дають цілі грона нових термінів із ядром «server»: access server, application server, backup server, blade server, business server, client/server architecture, communications server, database server, dedicated server, fax server, file server, ftp server, load server, mail server, mirror server, modem server, multimedia server, NNTP Server, OLE Server, PC server, specialized server, staging server тощо.

Всі новоутворені терміни, які ми аналізували вище, в англomовному середовищі були створені за алгоритмом метафори й входили до української та російської мов здебільшого у вигляді транслітерацій. Загалом шлях транслітерацій є превалюючим у творенні смислів україномовного та російськомовного Інтернет-середовищ. Проте є і приклади, коли метафора, що утворила термін в англійській мові, адекватно перекладається в українській та російській мовах. Це термін «mouse» — «миша», тобто вказівний пристрій, який слугує для того, щоб рухати курсор на текстовому або графічному екрані. Прикметно, що множина у новоутвореному слові англійською мовою — це «mouses», на відміну від оригінального значення «миші» (тварини), яке у множині пишеться, як «mice». До того ж як усталені терміни в LDOCE увійшли словосполучення «mouse mat» і «mouse pad» (AmE), що означають «килимок для комп'ютерної миші» та жартівливий вислів «mouse miles» — дослівно «мишачі милі» у сенсі «кількість часу, проведеного вами за комп'ютером»⁵⁹.

Цікавим, на наш погляд, є той факт, що така бінарна опозиція смислів у Інтернет-середовищі, як «software» — «hardware», яка, здавалося б, могла бути однаково часто вживаною англomовним населенням, на практиці не підтверджується, хоча обидва ці терміни докладно перекладені в українській та російській мовах. Найуживанішим є термін «software», який входить до перших трьох тисяч уживаних усно англійських слів та до перших двох тисяч уживаних письмово англійських слів і означає програмне забезпечення (ПЗ), комп'ютерні програми⁶⁰ (LDOCE, 2009: 1672), а на комп'ютерному сленгу звучить, як «софт». Цей термін утворює багато словосполучень, які дослівно перекладаються українською (та російською) мовами. Наприклад, «pirated software» — «піратське ПЗ»; «anti-virus software» — «антивірусне ПЗ»; «to design / develop / write software» — «проекувати, розробляти, писати ПЗ»; «to install software» — «встановлювати ПЗ» та багато інших («АВВУ Lingvo x5», 2011: «Lingvo-Computer»).

На відміну від «software» термін «hardware» не увійшов до найуживаніших слів сучасної англійської мови (LDOCE, 2009 : 801), хоча його комп'ютерне значення — «апаратні засоби, апаратура, обладнання, рідко — апаратне забезпечення», на сленгу — «залізо» («АВВУ Lingvo x5», 2011: «Lingvo-Computer», «Informatics») стоїть першим серед інших, більш давніх: «металічні вироби; залізні товари для дому і саду»; машини та обладнання для виготовлення чогось (наприклад танків та озброєння). Тобто, як і у попередньо проаналізованих випадках, відбулися і продукування нових смислів, і їхня трансляція як у мові оригіналу, так і в інших мовах.

Таке важливе словосполучення для користування Інтернетом, як «search engine», дослівно перекладається українською мовою як «пошукова система», «пошукова служба», «пошуковий механізм» (програма, яка дає змогу здійснювати пошук в Інтернеті за ключовими словами). І в українській, і в російській мовах уже існують відповідні сленгові форми: «пошуковик»/«поисковик». Найрозповсюдженішими із них (в алфавітному порядку) є, наприклад, AltaVista, Excite, Google, HotBot, Infoseek, Lycos, Magellan, Rambler, Yahoo! Кожна із назв цих пошукових систем, певно, має свою історію. Але найцікавішими з них є назви двох найвідоміших сьогодні пошукових систем: Yahoo! та Google.

Оскільки пошукова система Yahoo! була створена на три роки раніше, то почнемо з неї. В англійській мові існує багато значень «yahoo». Це насамперед персонажі, вигадані Джонатаном

Свіфтом у романі «Мандрі Гулівера», «йеху», — тупі й жорстокі людиноподібні дикуни. В AmE існує ще декілька значень: 1) «політик, схильний до жорстоких дій»; 2) «реакціонер, політичний мракобіс» (за Свіфтом); 3) (неформальне) — «недоумок» і, нарешті, 4) «Yahoo!» — «Е-ге-гей!» — «радісний вигук ковбоїв, що правда, більшою мірою не справжніх, а тих, хто вдає із себе ковбоїв» (Americana En-R, Abby Lingvo x5, 2011).

Комп'ютерний словник дає потрібне нам значення «Yahoo!» (Yet Another Hierarchically Officious Oracle), тобто «ще один ієрархічно організований неофіційний Oracle» — пошуковик Yahoo! в World-Wide Web, створений Девідом Файлоу (David Filo) і Джеррі Янгом (Jerry Yang), співробітниками факультету комп'ютерних наук Стенфордського університету. Вони розробили каталог ресурсів Web, який мав більше ніж 35 тис. документів. 1995 р. Yahoo був перенесений зі Стенфорду на web-site: <http://www.yahoo.com>, де він підтримується на кошти рекламодавців (Computers, Abby Lingvo x5, 2011). Невизначеним залишається, який сенс вкладали в акронім «Yahoo!» Д. Файлоу і Дж. Янг, чи вигук, чи перше значення слова, оскільки знак оклику (!) в мовах програмування — це символ, що означає логічний оператор «ні», тобто — «не йеху».

Походження назви пошукової системи Google йде від математичної величини «googol», що дорівнює одиниці зі 100 нулями. Google 1998 р. створили випускники Стенфордського університету Ларрі Пейдж і Сергій Брін. Оскільки вимова була не дуже зручною, вдалися до подальшого стягнення голосних і вийшло більш милозвучне Google. Від нього народилося новоутворене дієслово — «to google» — «гуглити», що означає «шукати інформацію в Інтернеті» (Computers, Abby Lingvo x5, 2011). Прикметним є те, що новоутворене дієслово зажило окремим життям від його творців. Так, корпорація Google наполягає, щоб цей термін юзери використовували тільки, коли користуються пошуковою системою Google, але значення його миттєво розширилося до «вести пошук в Інтернеті». Наведемо яскравий приклад використання цього новоутвореного слова завідувачем кафедри російської мови Російського державного гуманітарного університету (Москва) Максимом Кронгаузом в інтерв'ю газеті «“МК” в Україні»: «Последний раз протестовали против “узаконивания” слов гламур и блог. А я *прогуглил* их и выяснил: употреблений этих слов — миллионы»⁶¹. У науковому дискурсі російського мовознавця явно йдеться про те, що він шукав слова в Інтернеті, а не дається вказівка на те, що він використовував саме пошукову систему Google.

Ще одне новоутворення, пов'язане із Google, взагалі ще не потрапило до жодного англомовного словника, але принаймні вже ввійшло у вжиток в Європі із дещо негативною конотацією. Це так звані гугломобілі, які вели зйомки міст європейських країн, куди потрапляли приватні будинки, де фотографувалися діти й паралельно «знімалися» дані щодо мобільного зв'язку та WiFi. Загалом протягом 2006—2010 років Google накопичив майже 600 гігабайтів даних про користувачів громадськими WiFi станціями. Федеральний канцлер Німеччини Ангела Меркель засудила цю практику, назвавши її порушенням права на приватне життя співгромадян. У британському парламенті ці питання теж були розглянуті та ця практика засуджена⁶². У політичний дискурс потрапляють не тільки глобальні корпорації на кшталт Google, а і їхні спеціалізовані машини «гугломобілі», які здатні збирати інформацію про громадян Європи та інших континентів, що волелюбні європейці розглядають, як вторгнення у їхнє «прайвесі».

У глобальному Інтернет-просторі є один знак (теж англомовного походження), який, на відміну від усіх відомих нам термінів (зрозуміло, що у цій кейс-студії ми проаналізували найуживаніші та найприкметніші із інтернет- та комп'ютерних термінів), перекладається у різних мовах по-різному. Це знак At — який має позначку @ та англійською мовою має декілька назв: «ampersat», «apertail», «aroba», «atmark», «at symbol», «commercial at» або «monkey tail». Всі користувачі Інтернет-середовища його добре знають, оскільки він використовується у кожній адресі електронної пошти. Його походження бере початок іще із середньовіччя, проте у часи модерну цей знак пережив відродження: знаменита компанія з виготовлення друкарських машинок The Underwood Typewriter Company ввела цей символ до клавіатури друкарської машинки «Underwood N 5» 1900 р., й відтоді він включався до всіх машинок та всіх їхніх клавіатур⁶³. У той час він використовувався в комерції.

В епоху інформаційно-комунікаційної революції він набув нового значення. Американський дослідник Рей Томлінсон із компанії BBN Technology, який ще 1971 р. при створенні на замовлення міністерства оборони США комп'ютерної мережі APRANET (попередника Інтернету) шукав значок, який, «поперше, не міг би зустрітися в жодному імені чи назві та який, подруге, міг би відокремити ім'я користувача від імені комп'ютера... Це мав бути універсальний алгоритм: ім'я — знак — місце. Знак @ був найбільш вдалим вирішенням цієї проблеми»⁶⁴.

В українській мові використовується ціла низка синонімів цього слова. Найпоширенішим є «равлик». Поряд із цим використовуються слова «песик», «слимачок» та «вухо». В російській мові використовується назва «собака». В корейській, італійській мовах, як і в українській, використовується слово «равлик». У фінській — «няв-няв», в угорській — «черв'як», в китайській — «мишеня», у шведській — «булочка з корицею», у датській — «хвіст маленької мавпи», в німецькій — «павукоподібна мавпа», у болгарській — «мавпочка», у румунській та англійській — «мавпячий хвіст», у польській та словенській мовах — «мавпа», у грецькій — «качечка», на івриті — «струдель», у норвезькій — «“а” з хоботом»⁶⁵. У іспаномовних та португаломовних країнах знак @ — це й символ, що означає архаїчну одиницю ваги (arroba), яка вимовляється як «арроба», й символ, що нині застосовується в адресі електронної пошти. Це той випадок, коли нове значення виходить на перший план і стає уживанішим, аніж старовинне. Від цього слова «відштовхується й назва символу @ у французькій мові, де існують такі її назви, як “arobase”, “arrobe”, “arobe”».

Тож, аналізуючи всі найменування знака @ в різних мовах світу, можна дійти висновку, що найпоширенішим тропом для утворення його назви є метафора, коли цей знак розкривають за схожістю з іншими живими істотами («равлик», «слимачок», «собака», «песик», «черв'як», «мишеня», «мавпа», «мавпочка», «качечка») або предметами («булочка з корицею», «струдель») і відбувається метафоричне перенесення. Серед метафор знаходимо й розширені («павукоподібна мавпа»). Рідше використовується синекдоха («мавпячий хвіст», «няв-няв», «“а” з хоботом»).

Як бачимо, фантазія користувачів Інтернету безмежна. І про це свідчать не тільки проаналізовані нами нові терміни Інтернет-середовища, а й багатюща лінгвосфера Інтернету, із притаманними їй гумором і винахідництвом у створенні україномовних та російськомовних термінів на кшталт «смайлик», «чмокі-чмокі», «початиться», «лайки» (новоутворений іменник у множині від англійського дієслова «to like», а не від українського іменника «лайка»), «твітнути», «твітеріяне» та безліч інших (наприклад скорочень, які використовують в інтернет-чатах), які чекають на своїх дослідників.

Отже, процеси, які відбуваються у переакцентуації смислів відомих слів та створенні нових, показують значний вплив на глобальне мультикультурне смислове поле сучасних нових технологій зокрема та інформаційно-комунікаційної революції загалом.